

Sygn.akt III AUa 176/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Elżbieta Zarzecka

Sędziowie: SO del. Piotr Prusinowski (spr.)

SA Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 sierpnia 2013 r. w B.

sprawy z odwołania S. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy S. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 listopada 2012 r. sygn. akt III U 160/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 176/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16.02.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury wobec nieudowodnienia 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Wnioskodawca nie zgodził się z tą decyzją uznając ją za krzywdzącą. W odwołaniu wskazywał, że przepracował 15 lat w szczególnych warunkach (wskazał na okresu zatrudnienia od 13.08.1975 r. do 30.06.1979 r. i od 01.07.1979 r. do 05.08.1996 r.), z uwagi na co wniósł o przyznanie mu świadczenia.

Organ rentowy domagał się oddalenia odwołania. Podniósł, że wnioskodawca nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W toku postępowania przed Sądem I instancji wnioskodawca przyznał, że jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Anglii, na potwierdzenie czego przedstawił zaświadczenie potwierdzające fakt zatrudnienia od 18 maja 2009 r. na czas nieokreślony. Ze względu na ujawnienie tej okoliczności ZUS w dniu 16.08.2012 r. wydał nową decyzję, w

której ponownie odmówił wnioskodawcy przyznania prawa do emerytury z uwagi na nie udowodnienie 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach oraz na pozostawanie w stosunku pracy.

S. P. zaskarżył również powyższą decyzję wskazując, że spełnia warunki do przyznania mu świadczenia.

Postanowieniem z dnia 22.10.2012 r. Sąd połączył sprawy z odwołań od obu decyzji w celu łącznego ich rozpoznania i prowadzenia pod wspólną sygnaturą III U 160/12.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 30 listopada 2012 r. oddalił odwołania. Sąd ten ustalił, że urodzony w dniu (...) S. P. na dzień 1 stycznia 1999 roku zgromadził okres składkowy i nieskładkowy w łącznym wymiarze 25 lat 1 miesiąc i 26 dni. Nie był członkiem OFE. Od dnia 13.08.1975 r. był zatrudniony w OPPMs Zakłady (...) w O. na stanowisku rozwoziciela mięsa. W ramach obowiązków służbowych dokonywał załadunku mięsa na samochód, a następnie jeździł z kierowcą po sklepach po całej Polsce, gdzie rozładowywał przewożone mięso. Na załadunek i rozładunek mięsa poświęcał około 2 godzin, a następnie jechał obok kierowcy do różnych miejscowości, gdzie dokonywał wyładunku towaru. Od dnia 01.07.1979 r. wnioskodawcy powierzono obowiązki ładowacza – konwojenta, które pełnił do 2.03.1983 r. Praca ta była podobna do pracy rozwoziciela, z tym, że jako konwojent wnioskodawca był materialnie odpowiedzialny za przewożony towar. Od dnia 22.03.1983 r. wnioskodawca został przeniesiony na stanowisko kierowcy – konwojenta, od dnia 11.01.1984 r. ponownie pełnił obowiązki ładowacza – konwojenta, a następnie od dnia 01.04.1984 r. powierzono mu obowiązki kierowcy- konwojenta. Obowiązki te pełnił do dnia 05.08.1996 r., kiedy to został przeniesiony do pracy w sklepie obwoźnym na stanowisku kierowcy – sprzedawcy. Pracował na tym stanowisku do końca zatrudnienia. Od dnia 18.05.2009 r. do chwili wydania obu zaskarżonych w sprawie decyzji S. P. pozostawał w stosunku pracy, będąc zatrudnionym na podstawie umowy o pracę w Wielkiej Brytanii na czas nieokreślony.

Kwalifikując tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy w Ostrołęce powołał się na przepis art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U Nr 153 z 2009 r. poz. 1227 ze zm.) oraz § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 43, poz. 8). Sąd ten konstatował, że zebrany materiał dowodowy nie pozwala uznać, iż wnioskodawca spełnia warunek zatrudnienia przez 15 lat w warunkach szczególnych. Uznał też, że S. P. nie spełnił warunku rozwiązania stosunku pracy, który został określony w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Okręgowy oddalił odwołanie jako bezzasadne, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację wniósł wnioskodawca. Rozstrzygnięciu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych. W tym kontekście podkreślił, że brak jest podstaw do odmowy przyznania mu emerytury. Argumentował, że przepracował 15 lat w szczególnych warunkach. Skarżący wskazywał, że Sąd niewłaściwie nie zaliczył mu do okresu pracy w szczególnych warunkach wykonywanej przez niego pracy w charakterze rozwoziciela mięsa i kierowcy samochodu ciężarowego. Z uwagi na zgłoszone zarzuty apelujący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i przyznania mu prawa do emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie jest zasadna. Sąd Okręgowy w Ostrołęce oddalił odwołanie z dwóch powodów. Po pierwsze dlatego, że wnioskodawca nie rozwiązał stosunku pracy, po drugie z uwagi na niewykazanie 15 letniego stażu pracy w szczególnych warunkach. Podzielenie jednego z tych twierdzeń upoważniało do oddalenia odwołania. Pierwsza kwestia jest problematyczna z co najmniej trzech przyczyn. Po pierwsze, mimo, że zaskarżony wyrok i poprzedzająca go decyzja organu rentowego zostały wydane przed 1 stycznia 2013 r., to jednak nie można pominąć, że aktualnie warunek rozwiązania stosunku pracy został derogowany z obowiązującego stanu prawnego. Po drugie, nie jest jasne, czy zatrudnienie pracownicze zawarte za granicą Polski mieściło się w zakresie desygnatów pojęcia „pod warunkiem rozwiązania stosunku pracy”. Po trzecie, nie jest pewne, czy zatrudnienie wnioskodawcy miało charakter pracowniczy. Ubezpieczony nie odniósł się do tej problematyki w apelacji. Zdaniem Sądu Apelacyjnego jedynie zatrudnienie na podstawie stosunku pracy zawarte na terenie Polski dawało podstawę do negowania prawa

wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury zgodnie z przepisem art. 184 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Warunek rozwiązania stosunku pracy należy połączyć funkcjonalnie z tytułem prawnym podlegania ubezpieczeniu społecznemu. Ustawa o emeryturach i rentach z FUS nie definiuje pojęcia stosunek pracy. Nie czyni tego również ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Należy jednak zauważyć, że zgodnie z przepisem art. 6 ust 1 ustawy o SUS obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym podlegają osoby fizyczne, które na terenie Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Wskazany aspekt terytorialny został potwierdzony również w przepisie art. 8 ust 1 w związku z art. 8 ust 14 ustawy o SUS. Wskazano w nich, że za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, jednak zastrzeżono, że na równi z zatrudnieniem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej uważa się zatrudnienie obywateli polskich za granicą w polskich przedstawicielstwach dyplomatycznych i urzędach konsularnych, w stałych przedstawicielstwach przy Organizacji Narodów Zjednoczonych i innych misjach lub misjach specjalnych, a także w innych polskich placówkach, instytucjach lub przedsiębiorstwach, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej. Oznacza to, że osoba pracująca poza Rzeczypospolitą Polską co do zasady nie podlega ubezpieczeniu społecznemu. Zakładając konsekwencję terminologiczną ustawodawcy, należy przyjąć, że w obrębie tej samej gałęzi prawa, nie można tym samym pojęciom nadawać odmiennego znaczenia. W rezultacie pogląd Sądu Okręgowego w Ostrołęce w tym zakresie należy uznać za nietrafny. Nie znaczy to jednak, że zaskarżony apelacją wyrok należało zmienić.

Wnioskodawca twierdził, że udowodnił 15 letni staż pracy w szczególnych warunkach. Uwzględniając materiał dowodowy sprawy wniosek taki jest gołosłowny. Przyznanie prawa do emerytury zgodnie z art. 184 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS uzależnione jest od wykonywania pracy na stanowiskach wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Jako okresy pracy w szczególnych warunkach wnioskodawca wskazał zatrudnienie w okresach od dnia 13.08.1975 r. do dnia 30.06.1979 r. i od dnia 01.07.1979 r. do dnia 05.08.1996 r. Zauważyć jednak należy, iż w okresie od dnia 13.08.1975 r. ubezpieczony był zatrudniony w Zakładach (...) w O. na stanowisku rozwoziciela mięsa. W ramach obowiązków dokonywał załadunku mięsa na samochód, a następnie jeździł z kierowcą po sklepach, gdzie rozładowywał to mięso. Na załadunek poświęcał około 2 godzin, a następnie jechał obok kierowcy do punktów, w których dokonywał wyładunku towaru. Od dnia 1.07.1979 r. do dnia 21.03.1983 r. praktycznie te same obowiązki wykonywał na stanowisku ładowacza – konwojenta. Następnie od dnia 22.03.1983 r. do dnia 11.01.1984 r. pracował na stanowisku kierowcy – konwojenta, po czym znów był ładowaczem konwojentem, a od dnia 01.04.1984 r. do dnia 05.08.1996 r. kierowcą - konwojentem.

Zgodnie z pkt 1 działu VIII wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r. za prace w szczególnych warunkach uważa się ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie. Według pkt 2 działu VIII wykazu A taki sam charakter mają prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Należy jednak zauważyć, że § 2 ust 1 Rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. zastrzegł, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W przedmiotowej sprawie okoliczność ta ma znaczenie, jeżeli uwzględni się, że wnioskodawca w okresach pracy na stanowisku rozwoziciela mięsa oraz ładowacza - konwojenta wykonywał również inne czynności (podróżował jako pasażer). Znamienne w tym zakresie są zeznania wnioskodawcy złożone na rozprawie w dniu 30 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy skonfrontował wypowiedzi odwołującego się z dokumentami znajdującymi się w aktach osobowych. W rezultacie wnioskodawca przyznał, że mogły być takie okresy, gdy pracował wyłącznie jako konwojent. Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwestionował prawdziwość zeznań wnioskodawcy. Okoliczność, że wnioskodawca wykonywał nie tylko obowiązki kierowcy samochodu ciężarowego i pracownika załadunkowego potwierdzili również po części świadkowie T. G. i Z. Ł.. Wypowiedzi wskazanych świadków korespondują z aktami osobowymi wnioskodawcy. Sąd pierwszej instancji celnie zauważył, że wnioskodawca w logiczny sposób nie wyjaśnił na czym polegała różnica w pracy ładowacza – konwojenta (rozwoziciela mięsa) i kierowcy – konwojenta. Z zeznań świadków i dokumentów znajdujących się w aktach sprawy można racjonalnie przyjąć, że w okresie pracy na stanowisku ładowacza – konwojenta wnioskodawca nie wykonywał pracy kierowcy. Oznacza to, że w tym czasie nie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Ma to znaczenie, jeśli uwzględni się, że okresy

pracy na stanowisku kierowcy – konwojenta nie przekraczają wymaganego 15 letniego limitu. Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne ustalenia Sądu Okręgowego co do opisanego przezeń stanu faktycznego, jak również podziela w tym zakresie ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego. W apelacji nie przedstawiono racji, które mogły by wpłynąć na zmianę tego stanowiska. Okoliczność, że wnioskodawcy wydano świadectwo pracy w szczególnych warunkach nie oznacza, że organ rentowy nie może kwestionować wskazanych w nim okresów. W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych Sąd może korzystać ze wszystkich dostępnych dowodów. Sąd pierwszej instancji przekonywująco wyjaśnił dlaczego nie uznaje niektórych okresów jako pracy w szczególnych warunkach. Apelacja powołuje się jedynie ogólnie na nieprawidłową interpretację dowodów. W tym kontekście należy zauważyć, że zarzuty apelacyjne koncentrują uwagę na przepisie art. 233 § 1 k.p.c. Skuteczne zarzucenie naruszenia tego przepisu wymaga wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Jedynie to może być przeciwstawione uprawnieniu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (wyrok SN z dnia 6 listopada 1998 r., III CKN 4/98, Lex Polonica nr 2111041). Zważywszy na zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i argumentację Sądu pierwszej instancji, zachodzi konieczność stwierdzenia, że zarzut błędnego ustalenia okresów pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach jest nieuzasadniony. Nie można przy tym pominąć, że to na wnioskodawcy spoczywał ciężar dowodowy wykazania, że przepracował 15 lat w szczególnych warunkach. Rozkład ciężaru dowodowego stanowi dodatkowy argument uzasadniający oddalenie apelacji.

Dlatego Sąd Apelacyjny zgodnie z przepisem art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.